

CZU: 347.926:347.95

[https://doi.org/10.59295/sum8\(178\)2024_03](https://doi.org/10.59295/sum8(178)2024_03)

CONDIȚIILE REALIZĂRII DREPTULUI DE INTENTARE A CAUZEI CIVILE PRIVIND INSTITUIREA, REÎNNOIREA ȘI REVOCAREA MĂSURILOR DE OCROTIRE JUDICIARĂ

Dionis BRÎNZĂ,

Universitatea de Stat din Moldova

Accesul la justiție este un drept fundamental al persoanelor, însă acest drept nu este unul absolut putând fi limitat prin stabilirea anumitor condiții de admisibilitate. Așadar, realizarea dreptului de intentare a procesului civil este determinat de întrunirea anumitor premise și condiții stabilite de lege. În prezentul articol științific ne propunem să abordăm problema condițiilor realizării dreptului de intentare a cauzei de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciară.

Cuvinte-cheie: *măsuri de ocrotire judiciare, condiții, intentarea procesului, restituirea cererii.*

CONDITIONS FOR THE REALIZATION OF THE RIGHT TO INITIATE THE CIVIL CASE ON THE ESTABLISHMENT, RENEWAL AND REVOCATION OF JUDICIAL PROTECTION MEASURES

Access to justice is a fundamental right of people, but this right is not an absolute one and can be limited by establishing certain admissibility conditions. Therefore, the realization of the right to try the civil process is determined by the meeting of certain premises and the conditions of stability of the law. In this scientific article, we do not propose to address the issues of the conditions for realizing the right to try the cause of establishment, renewal and revocation of judicial protection measures.

Keywords: *judicial protection measures, conditions, filing the lawsuit, restitution of the request.*

Prezentul articol face corp comun cu articolul științific intitulat „*Premisele realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciară*” [1, p. 118-127]. În articolul științific nominalizat am analizat problema premiselor realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciară. În acest sens este necesar de menționat că premisele și condițiile realizării dreptului de intentare a procesului civil sunt interdependente, ambele fiind fapte juridice de care norma juridică procesuală leagă apariția și realizarea dreptului persoanei de a intenta procesul civil.

Așadar, în prezenta lucrare ne propunem să continuăm examinarea faptelor juridice de care normele juridice leagă apariția dreptului persoanei de a intenta procesul civil, analizând condițiile realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciară.

În ce privește condițiile dreptului de intentare a procesului civil, acestea pot fi definite ca, **acele fapte juridice cu caracter procesual, care stabilesc ordinea procesuală de realizare a dreptului la intentarea procesului civil** [2, p. 244]. Doctrina de specialitate și legislația în vigoare autohtonă identifică următoarele condiții de intentare a procesului civil:

1. Respectarea procedurii prealabile de soluționare a litigiului pe cale extrajudiciară stabilită de lege sau de contractul părților (art. 170 alin. (1) lit. a) CPC);
2. Respectarea competenței jurisdicționale prevăzută la art. 33¹, 35, 38, 39, 40, 42 CPC (art.170 alin. (1) lit. b) CPC);
3. Capacitatea procesuală de exercițiu a persoanei care se adresează în judecată stipulată la art. 58 CPC, art. 119-121 Cod civil (art. 170 alin. (1) lit. c) CPC);
4. Semnarea cererii de chemare în judecată în modul corespunzător (art. 170 alin. (1) lit. e) CPC);
5. Existența împuternicirilor reprezentantului de a porni procesul (art. 170 alin. (1) lit. f) CPC);

6. Inexistența aceluiași cauze civile (aceluiași părți, aceluiași obiect, aceluiași temeuri) în aceeași procedură sau în procedura altei instanțe (art. 170 alin. (1) lit. g) CPC);

7. Consimțământul soției la desfacerea căsătoriei în timpul sarcinii acesteia sau timp de un an de la nașterea copilului (art. 170 alin. (1) lit. d) CPC);

8. Perfectarea cererii de chemare în judecată în conformitate cu cerințele art. 166-167 CPC;

9. Inexistența litigiului de drept ce este de competența instanței de judecată, în cadrul procedurii speciale (art. 170 alin. (1) lit. j), art. 280 alin. (3) CPC).

Spre deosebire de premisele dreptului la intentarea procesului, condițiile acestui drept nu determină apariția dreptului, ci stabilesc ordinea procesuală stabilită de lege pentru intentarea procesului [3, p. 264].

Condițiile expuse supra au un caracter general, cu toate acestea nu toate condițiile expuse supra sunt aplicabile în anumite tipuri de cauze. Bunăoară, condiția referitoare la calea prealabilă și condiția referitoare la consimțământul soției nu sunt aplicabile pentru cauzele privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară.

Totodată, este de menționat că condițiile realizării dreptului la intentarea procesului, pentru fiecare categorie de cauze, conțin caracteristici și aspecte particulare. Prin urmare, condițiile dreptului de intentare a fiecărei categorii de cauze civile merită o atenție și o examinare specială.

Așadar, legislația în vigoare prevede caracteristici particulare ale condițiilor exercitării dreptului de intentare a procesului în cauzele privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciară. Deci, intentarea procesului în cauzele privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară sunt legate de existența unei serii de condiții prevăzute de legea procesuală civilă. La respectivele premise se referă:

1. Respectarea competenței jurisdicționale

Această condiție a dreptului la intentare a cauzei civile presupune necesitatea respectării normelor de competență jurisdicțională atât materială, cât și teritorială. Astfel, în temeiul art. 170 alin. (1) lit. b) CPC, *judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă instanța nu este competentă să judece cauza.*

Aceiași regulă este aplicabilă și cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciară. Judecătorul va restitui cererea de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară în cazul în care aceasta va fi depusă cu încălcarea normelor de competență. În literatura de specialitate cât și în practica judiciară pe bună dreptate s-a fundamentat poziția că art. 170 alin. (1) lit. b) CPC se referă la competența jurisdicțională. În acest sens ne exprimăm solidaritatea cu propunerea de *lege ferenda* expusă în literatura de specialitate, de modificare a normei prevăzute la art. 170 alin. (1) lit. b) CPC, prin specificarea directă a competenței jurisdicționale [4, p.122].

Competența instanțelor de judecată în cauzele privind măsurile de ocrotire judiciară este stabilită de art. 302 alin. (2) al CPC, care prevede că: *Cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire se depune, la alegerea petiționarului:*

a) *la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința temporară a persoanei în privința căreia este instituită sau se solicită instituirea unei măsuri de ocrotire (denumită în sensul prezentului capitol – persoană fizică), inclusiv de la locul aflării instituției de tratament sau instituției sociale în care este stabilită aceasta;*

b) *la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința temporară a ocrotitorului provizoriu, curatorului, tutorelui sau mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor.*

În ce privește regula stabilită la lit. b) a normei prenotate în literatura de specialitate s-a expus ideea că aceasta este aplicabilă doar în cazul în care în privința persoanei a fost încheiat și autorizat un mandat de ocrotire în viitor sau a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară [5, p. 436].

Așadar, după cum putem vedea legiuitorul a stabilit competența instanțelor de judecată de la domiciliul persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire sau locul instituției de tratament unde este internată aceasta. Regula dată a fost stabilită pentru a asigura o examinare cât mai deplină și mai rapidă a cauzei.

2. Dispunerea de capacitate procesuală de exercițiu

Respectiva condiție a dreptului de intentare a cauzei civile presupune necesitatea deținerii capacității de exercițiu a drepturilor procesuale de către persoana care intentează procesul civil.

Referitor la condiția deținerii capacității de exercițiu depline pentru intentarea procesului în cauzele privind măsurile de ocrotire, în literatura de specialitate s-a menționat că, de vreme ce respectivele cauze poartă un caracter exclusiv, petiționari pe aceste cauze pot fi doar persoanele majore sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală. Persoanele care nu dețin capacitate procesuală de exercițiu deplină, care nu pot personal să îndeplinească acțiuni procesuale nu pot fi petiționari în respectivele cauze civile [6, 73]. Suntem de acord cu această afirmație, or reieșind din prevederile legislației procesual civile, în special art. 58 CPC, actele procesuale îndeplinite de minor sunt lovite de nulitate.

O atenție specială necesită situația depunerii cererii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire de către o persoană supusă măsurilor de ocrotire judiciară.

Potrivit art. 58 alin. (2¹) al CPC, *actele de procedură efectuate de minorii cu vârste de până la 14 ani sau de persoanele supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei sunt nule. Prevederea nu se aplică în cazul în care persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei contestă hotărârea respectivă.* Norma prenotată reprezintă regula generală, însă sub influența Convenției ONU din 13.06.2023 privind drepturile persoanelor cu dizabilități, legiuitorul a stabilit excepții de la această regulă. Astfel, capacitatea procesuală de exercițiu persoanei supuse măsurilor de ocrotire este reglementată la art. 58¹ al CPC.

În acest sens, potrivit art. 58¹ alin. (1) al CPC, *persoana fizică în privința căreia este instituită o măsura de ocrotire judiciară (persoana ocrotită) are capacitate de exercițiu al drepturilor procedurale civile în măsura în care:*

a) în cadrul cauzei civile, persoana ocrotită își apără drepturile, libertățile sau interesele legitime pe care, conform legii civile, le poate exercita de sine stătător;

b) cauza civilă se referă la un act juridic pe care, conform legii civile, persoana ocrotită îl poate încheia de sine stătător.

Din norma prenotată, observăm că legislația în vigoare prevede capacitatea deplină a persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară în cazurile când își apără drepturile, libertățile și interesele legitime pe care, conform legii civile, le poate exercita de sine stătător sau în alte cauze civile care se referă la un act juridic pe care îl poate încheia de sine stătător.

Așadar, referitor la deținerea capacității de exercițiu de către persoana ocrotită în calitate de condiție a realizării dreptului de intentare a cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, urmează să deosebim două situații.

Prima situație este atunci când persoana ocrotită depune cerere privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciare în privința unei alte persoane. În această situație considerăm că nu este întrunită condiția realizării dreptului de intentare a respectivei categorii de cauze, această situație intră sub incidența art. 58 alin. (2¹) CPC. Mai mult ca atât, legislația în vigoare nu prevede nici o excepție prin care să permită persoanei ocrotite să înainteze cererea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară în privința altei persoane.

A doua situație se referă la depunerea de către persoana ocrotită a cererii privind reînnoirea sau revocarea măsurii de ocrotire judiciară în privința sa. În această situație constatăm că este întrunită condiția realizării dreptului de intentare a respectivei categorii de cauze. Or, legislația în vigoare prevede posibilitatea persoanei ocrotite să depună cererea de reînnoire sau revocare a măsurii de ocrotire judiciare în privința sa [7, art. 94, 95, 104].

Din cele menționate constatăm că nu va fi întrunită condiția realizării dreptului de intentare a cauzei de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, prin urmare, judecătorul va restitui cererea în cazul în care aceasta va fi depusă de o persoană ocrotită în privința unei alte persoane. Însă în cazul în care persoana ocrotită va depune cererea privind reînnoirea sau revocarea măsurii de ocrotire în privința sa, condiția realizării dreptului de instituire a procesului civil va fi întrunită.

3. Semnarea cererii în modul corespunzător

Actele procesuale ne semnate nu se examinează, or, semnătura este prima dovadă certă a valorificării eficiente a principiului disponibilității [3, p. 261]. Din aceste motive legiuitorul a ridicat necesitatea semnării corespunzătoare a cererii la nivel de condiție a realizării dreptului de intentare a procesului. Respectiva condiție prevede necesitatea semnării în original a cererii, iar în cazul în care cererea este depusă prin intermediul reprezentantului, fie el statutar sau contractual, împuternicirile de semnare a cererii trebuie să se regăsească, sub sancțiunea decăderii, în procură sau în mandat.

Totodată, petiționarul are posibilitatea de a depune cererea în instanța de judecată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor (PIGD), cu semnătură electronică avansată calificată.

Aceste caracteristici sunt aplicabile și cererilor privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară.

Totodată, în practica judiciară se întâlnesc cazuri când judecătorul restituie cererea privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară în baza art. 170 alin. (1) lit. e) al CPC, pe motiv că la materialele cauzei nu au fost anexate actele care îi acordă dreptul petiționarului de a înainta cerere privind instituirea măsurilor de ocrotire judiciare. În argumentarea acestui motiv judecătorul a stabilit că petiționarul a indicat că este unica rudă apropiată persoanei, însă judecătorul constată că, la cererea depusă nu au fost anexate acte care ar confirma gradul de rudenie dintre potențialul petiționar și persoana în privința căruia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire judiciară și dacă aceasta ar fi în drept să înainteze o astfel de cerere [8].

Considerăm că soluția instanței de judecată este una totalmente neîntemeiată și contrară dispozițiilor legale. În acest sens, în primul rând este de menționat faptul că art. 170 alin. (1) lit. e) al CPC, sancționează nu lipsa dovezii actelor care acordă dreptul de a înainta cererea, ci lipsa semnăturii petiționarului pe cerere sau lipsa împuternicirii de a semna, lipsa actelor care confirmă circumstanțele indicate în cerere duce la sancțiunea de a nu da curs cererii, în conformitate cu art. 171 CPC.

4. Existența împuternicirilor reprezentantului de a porni procesul

Cererea privind inițierea procesului civil poate fi depusă de către reclamant/petiționar personal sau prin intermediul reprezentantului. Această condiție a realizării dreptului de intentare a procesului civil se referă anume la situația când cererea este depusă în numele persoanei de către reprezentant. Astfel, respectiva condiție va fi întrunită în cazul în care la cerere va fi anexată împuternicirile reprezentantului. Prin urmare, în cazul în care cererea va fi depusă de reprezentantul care nu are împuterniciri, judecătorul, în temeiul art. 170 alin. (1) lit. f) CPC, va restitui cererea.

Regulile indicate supra sunt specifice și pentru cauzele privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară. În literatura de specialitate s-a invocat ideea că în cauzele privind măsurile de ocrotire, petiționarul nu poate fi reprezentat în instanță, ci personal trebuie să-și exercite atribuțiile în instanța de judecată. Nu putem categoric fi de acord cu o astfel de idee și ne aliniem poziției expuse de V. Crețu, precum că posibilitatea petiționarului de a avea un reprezentant constituie una din garanțiile realizării dreptului constituțional la apărare. Mai mult ca atât, art. 75 CPC nu prevede nici o categorie de cauze în cadrul cărora persoanele fizice nu ar avea dreptul să fie reprezentate în procesul civil [6, p. 74].

5. Inexistența cauzelor civile identice (aceleași părți, aceluiși obiect, aceluiași temeiuri) în aceeași procedură la aceleași instanță sau în procedura altei instanțe

Respectiva condiție rezultă din necesitatea neadmiterii a două hotărâri judecătorești contradictorii într-un sistem de drept care se referă în cauze cu aceleași părți asupra aceluiși obiect și întemeiate pe aceleași temeiuri. Așadar, la art. 10 alin. (1) lit. g) al CPC, legiuitorul a stabilit că judecătorul restituie cererea dacă la aceeași instanță sau la o alta se află în procedură o cauză între aceleași părți, asupra aceluiși obiect și având aceleași temeiuri.

Referitor la cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară particularitățile respectivei condiții de realizare a dreptului de intentare a procesului civil țin în mod special de sintagme-

le „*aceleași părți*”, și „*același obiect*”. Cu ocazia examinării premiselor realizării dreptului de intentare a cauzelor privind măsurile de ocrotire judiciară [1, p. 125-126], ne-am expus asupra acestor sintagme, prin urmare facem trimitere la aceste raționamente.

Astfel, sintagma „*aceleași părți*” în respectivul tip de cauze, considerăm că se referă doar la persoana în privința căreia se solicită instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară. Ori în această categorie de cauze importanță are doar persoana în privința căreia se solicită instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară. Mai mult ca atât, considerăm că după intentarea procesului, persoanele prevăzute la art. 94 alin. (1) Cod civil atrase în proces dobândesc aceeași calitate procesuală ca și petiționarul.

Prin sintagma „*același obiect*”, se are în vedere solicitarea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. În cazul instituirii măsurii de ocrotire judiciare, referitor la condiția cercetată, nu are importanță tipul măsurii de ocrotire judiciare solicitate.

În ce privește temeiul cererii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară, acesta se referă la totalitatea circumstanțelor de fapt și de drept pe care se întemeiază respectiva cerere. Prin urmare, judecătorul trebuie să stabilească dacă respectivele cauze se referă la aceleași circumstanțe de fapt și de drept. Dacă cauzele se bazează pe aceleași circumstanțe de fapt și temeiuri de drept instanța va restitui cererea. Iar dacă temeiul cererii diferă instanța urmează să primească cererea și ulterior să o transmită la conexas în baza art. 187 al CPC.

6. Perfectarea cererii în conformitate cu cerințele stabilite de lege

Legiuitorul a stabilit la art. 166-167 CPC cerințe obligatorii pentru cererea depusă în instanța de judecată. Pentru nerespectarea cerințelor stabilite la art. 166-167 CPC judecătorul în baza art. 171 CPC nu va da curs cererii și va acorda un termen pentru remedierea neajunsurilor. În cazul în care persoana va remedia neajunsurile, judecătorul va primi cererea, aceasta considerându-se a fi depusă la data prezentării inițiale în judecată. Iar în cazul în care neajunsurile nu se remediază cererea va fi restituită de către judecător.

Referitor la cauzele privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară, pe lângă cerințele stabilite la art. 166-167 CPC, cererea urmează să corespundă și cerințelor stabilite de art. 307 CPC.

Cu toate că art. 307 CPC prevede cerințe obligatorii pentru cererea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară, legiuitorul nu a stabilit nici o sancțiune pentru nerespectarea prevederilor art. 307 CPC. Norma de la 171 CPC prevede sancțiunea de a nu da curs cererii doar în cazul în care nu s-au respectat cerințele prevăzute la art. 166 și 167 alin. (1) lit. a), b), c) și e) a CPC. Astfel, încălcarea cerințelor prevăzute la art. 307 CPC nu reprezintă temei de a nu da curs cererii conform art. 171 CPC. Mai mult ca atât, dat fiind faptul că, a nu da curs cererii este o sancțiune procesuală, aceasta nu poate fi aplicată în lipsa prevederilor legale, *per a contrario* aceasta va duce la aplicarea sancțiunii procesuale în lipsa normei legale și la încălcarea dreptului de acces la justiție.

Dacă este însă să analizăm norma de la art. 171 CPC sub aspectul spiritului legii, constatăm că sancțiunea de a nu da curs cererii este stabilită pentru nerespectarea cerințelor obligatorii prevăzute pentru cererea depusă în instanța de judecată, iar art. 307 prevede anume cerințe obligatorii pentru cererea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. Prin urmare, constatăm o lacună a legislației în vigoare, în acest sens cu titlu de *lege ferenda* propunem ca art. 307 CPC să fie suplinit cu alin. (5) care să aibă următorul conținut: *În cazul în care petiționarul nu respectă cerințele stabilite de alin. (1) și (4) al prezentului articol, judecătorul emite o încheiere de a nu da curs cererii în conformitate cu art. 171.*

Într-o altă ordine de idei este de menționat că o condiție generală de realizare a dreptului de intentare a cauzelor care se judecă în procedură specială, se referă la inexistența litigiului de drept. Dat fiind faptul că legiuitorul a amplasat procedura privind măsurile de ocrotire în cadrul Procedurii speciale, această condiție urmează a fi analizată sub aspectul cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară.

Astfel, de vreme ce procedura privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară, din punct de vedere al amplasării în Codul de procedură civilă, face parte din Procedura Specială, la prima vedere se poate de afirmat că respectiva condiție este aplicabilă și realizării dreptului de intentare a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară.

Din start dorim să evidențiem faptul că, în opinia noastră, în cadrul cauzelor privind măsurile de ocrotire poate exista un litigiu de drept ce este de competența instanței de judecată. Bunăoară, este cazul înaintării cererii de instituire a măsurilor de ocrotire în privința unei persoane care își conștientizează acțiunile și își poate manifesta voința. În situația dată nu este întrunită condiția psihiatrică de instituire a măsurilor de ocrotire. Cu toate că nu este întrunită o condiție esențială de instituire a măsurii de ocrotire judiciară, astfel de situații se întâmplă în practică fie din cauza relei-credințe a petiționarului, fie din cauza necunoașterii situației psihiatrice reale a persoanei. Aceste situații la fel urmează a fi examinate în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire.

Pentru a exclude aplicabilitatea art. 280 alin. (3) și respectiv art. 170 alin. (1) lit. j) CPC, legiuitorul a stabilit o regulă la art. 305 CPC, care prevede că, *la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, instanța de judecată poate dispune, prin încheiere, ca examinarea cererii de pornire a procesului privind măsura de ocrotire să se desfășoare în contradictoriu. În acest caz, prevederile art. 280 alin. (3) nu se aplică.* În literatura de specialitate s-a invocat că, prin intermediul art. 305 CPC legiuitorul a prevăzut o excepție de la regula lipsei litigiului de drept în procedura specială, care oferă dreptul instanței de judecată de a dispune, prin încheiere, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, ca examinarea cererii de intentare a procesului privind măsura de ocrotire să se desfășoare în contradictoriu [5, p. 438].

Privim critic atât prevederile art. 305 CPC, cât și ideea doctrinară expusă supra, or, prin această abordare se încearcă a pune semnul egalității între conceptul de contradictorialitate și conceptul de litigiu de drept. Abordare pe care o considerăm inacceptabilă, deoarece în cadrul procedurii speciale la fel este aplicabilă contradictorialitatea, doar că într-o formă mai specifică și mai limitată decât în procedurile contencioase [2, p. 115; 9, p. 288]. Bunăoară, un exemplu al aplicării contradictorialității în procedura specială este examinarea unui litigiu de fapt, care nu este incompatibil cu procedura specială, sau alt exemplu este depunerea referinței de către persoana interesată care la fel reprezintă o manifestare a contradictorialității.

Așadar, nu putem pune semnul egalității între conceptul de contradictorialitate și cel de litigiu de drept. Prin urmare, regula stabilită la art. 305 CPC este formulată conceptual greșit.

Cu toate acestea, considerăm că art. 280 alin. (3) și respectiv art. 170 alin. (1) lit. j) CPC nu este aplicabil pentru cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de drept. În acest sens este de menționat că procedura prevăzută la capitolul XXVIII al CPC prevede norme care vin să asigure o protecție față de persoanele ocrotite și să expună exigențele stabilite de art. 12 al Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. În afara procedurii stabilite de capitolul XXVIII al CPC cauzele privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire nu pot fi examinate. Or, în acest caz persoana supusă măsurilor de ocrotire nu va putea beneficia de toate garanțiile stabilite de capitolul XXVIII al CPC, garanții necesare pentru respectarea exigențelor stabilite de Convenție. În acest sens ne referim la astfel de garanții cum sunt acordarea unui avocat din oficiu, indicarea în cerere a tuturor persoanelor apropiate și atragerea acestor persoane în proces etc.

Considerăm că această problemă se datorează amplasării greșite a Procedurii privind măsurile de ocrotire în cadrul cauzelor care se judecă în Procedura Specială.

Prin urmare, aplicabilitatea condiției examinate și a sancțiunii prevăzute la art. 280 alin. (3) și respectiv art. 170 alin. (1) lit. j) CPC ar lipsi justițiabilii de garanțiile stabilite de capitolul XXVIII al CPC, astfel încălcându-se exigențele stabilite de art. 12 al Convenției ONU.

Concluzie

Din cele menționate *supra* constatăm condițiile de realizare a dreptului de intentare a cauzelor privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară au un pronunțat caracter teoretic, însă cu o directă aplicabilitate practică.

Pentru a realizarea dreptului de intentare a cauzei de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară, trebuie să fie întrunite următoarele condiții:

1. să fie respectată competența jurisdicțională;
2. petiționarul să dispună de capacitate de exercițiu deplină;

3. cererea să fie semnată în modul corespunzător;
4. reprezentantul petiționarului să dispună de împuternicirile corespunzătoare;
5. pe rolul aceleiași instanțe sau a altei instanțe să nu existe o cauză între aceleiași părți, cu același obiect bazată pe aceleași temeuri de drept;
6. cererea să fie perfectată în conformitate cu cerințele stabilite de lege.

Neîntrunirea a cel puțin uneia din condițiile expuse supra duce la restituirea cererii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciară. Condițiile realizării dreptului de intentare a cauzelor instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară conțin particularități specifice, particularități ce rezultă din natura procedurii privind măsurile de ocrotire.

Referințe:

1. BRÎNZĂ D. *Premisele realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare*. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)* nr. 3 din 2024.
2. BELEI E., COJUHARI A., ș.a. *Drept Procesual Civil. Partea Generală*. Lexon-Plus. Chișinău 2014.
3. BELEI E., COBAN I., ș.a. *Drept Procesual Civil. Partea Generală*. Lexon-Plus. Chișinău 2016.
4. PRISAC A. *Restituirea cererii de chemare în judecată în legătură cu nerespectarea condițiilor de exercitare a dreptului la acțiune privind competența generală. Conferința Internațională „Tehnologizarea și Digitalizarea procesului civil și a executării silite” Târgul Mureș 14-16 septembrie 2023*.
5. PRISAC A. *Procedura privind măsurile de ocrotire (intentarea, domeniul de aplicare și competența jurisdicțională)*. Conferința „Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european”. Chișinău, Moldova, 22 ianuarie 2018.
6. CREȚU V. *Предпосылки и условия реализации права на возбуждение дел о признании физического лица ограниченно дееспособным или недееспособным*. În: *Revista Institutului Național de Justiție* nr. 1-2, 2008.
7. *Codul civil al Republicii Moldova*. Publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* din 22-06-2002 Nr. 82-86.
8. *Hotărârea Judecătorei Bălți (sediul Sîngerei) nr. 2p/s-34/2022 din 29.08.2022*.
9. CREȚU V. *Рассмотрение судами дел об установлении фактов, имеющих юридическое значение*. În: «*Analele științifice a Universității de Stat din Moldova. Științe juridice*», 2005, Nr. 8.

Date despre autor:

Dionis BRÎNZĂ, doctorand, Școala Doctorală, Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0003-3428-5350

E-mail: dionis.brinza95@gmail.com

Prezentat la 27.09.2024